

РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ІНВЕСТИЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ

CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF MAKING DECISIONS IN THE INVESTMENT BANKING

У статті проведено характеристику впливу чинників при прийнятті рішень в інвестиційному процесі банку. Доведено, що прийняття рішень має ґрунтуватися на виявленні і підтриманні оптимального співвідношення між рівнем ризику, доходності і ліквідності інвестиційного портфелю. Розроблено концепцію ефективного управління прийняттям рішень в інвестиційній діяльності банків.

Ключові слова: прийняття рішень, інвестиційна діяльність банку, інвестиційний процес банку.

В статті проведено характеристику впливу факторів при прийнятті рішень в інвестиційному процесі банку. Доказано, що прийняття рішень повинно ґрунтуватися на виявленні і підтриманні

оптимального соотношения между уровнем риска, доходности и ликвидности инвестиционного портфеля. Разработана концепция эффективного управления принятием решений в инвестиционной деятельности банков.

Ключевые слова: принятие решений, инвестиционная деятельность банка, инвестиционный процесс банка.

The article characteristic factors of influence in decision-making process in the investment bank. Proved that the decision should be based on identifying and maintaining an optimal balance between risk, return and liquidity of the investment portfolio. The concept of good governance in the investment decisions of banks.

Key words: decision making, investment bank, investment bank process.

УДК 336.71

Капраль О.Р.

здобувач

Національний університет водного господарства та природокористування

Постановка проблеми. В умовах кризових явищ в економіці і росту конкурентної боротьби у діяльності банків необхідно швидкий і зрозумілий алгоритм прийняття рішень. Прийняття рішень супроводжує всі управлінські функції при формуванні і впровадженні стратегії інвестиційної діяльності комерційного банку. Всі функції управління спрямовані на формування або реалізацію рішень і функцію управління технологічно можна представити у вигляді послідовності будь-яких пов'язаних із загальною ціллю рішень. Тому побудова алгоритму прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків сьогодні є надзвичайно актуальним, яке може упорядкувати наявні механізми управління і сприяти їх найбільш ефективній реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вагомий внесок у дослідження даного питання зробили такі вітчизняні: О. Андросова [7], О. Вовчак [1], Н. Власенко [3], М. Житар [2, 4], О. Колодізев [3], М. Кужелєв [4], Б. Луців [5], А. Пересада [6], А. Череп [7] та багато інших. Проте, багато питань у цій галузі залишаються недостатньо розробленими, що не дозволяє ефективно забезпечувати процес прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків. **Постановка завдання.** Мета статті – ідентифікувати концептуальні засади прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Прийняття рішень в інвестиційній діяльності банку можна охарактеризувати з позиції процесного і системного

підходів. Це процес, який реалізується з приводу вибору оптимального співвідношення між об'ємом і структурою вкладень, об'єктами інвестування, термінами інвестування, ціллю, вибором стратегії інвестування, формуванням і забезпечення інвестиційного портфелю, структури портфелю за видами цінних паперів, а також із встановлення допустимих значень рівня ліквідності і доходності портфелю.

Проведені дослідження [1–7] вказують на те, що етапи інвестиційного процесу відповідають етапам побудови ефективного інвестиційного портфелю. Виходячи з цього, процес прийняття рішення в інвестиційній діяльності банків повинен включати два етапи: стратегічний і оперативний.

На стратегічному етапі з урахуванням експертних оцінок, макроекономічних прогнозів, а також впливу інституційного середовища буде відбуватися вибір стратегії, яка має включати формулювання інвестиційної політики, визначення цілей інвестиційної діяльності банку, структури формування портфелів. Також слід встановити основні орієнтири для інвестування, визначити внутрішні ліміти інвестиційної діяльності, максимально допустимий рівень ризику і ліквідності. Це дозволить сформулювати основні цільові характеристики інвестиційних якостей активів.

На етапі оперативного управління у відповідності до кон'юнктури ринку відбувається оперативне коректування інвестиційного портфелю. Схема процесу прийняття рішень в інвестиційній діяльності банку наведена на рис. 1.

Виходячи з даних рис. 1, варто враховувати різноманітні фактори при прийнятті рішень. Вони обумовлені такими причинами:

- виникненням потреби в ліквідних засобах;
- появою більш вигідних альтернативних напрямів інвестування;
- погіршенням кредитоспроможності і фінансового стану позичальників (емітентів);
- зниженням рівня доходності вкладень;
- зміною законодавства і регулятивних вимог;
- зміною вимог до капіталу;
- підвищення рівня ризику цінних паперів і інструментів інвестування;
- зміною інвестиційної стратегії і інвестиційної політики банку.

Під чинниками впливу при прийнятті рішень в інвестиційній діяльності банків розуміється сукупність наявних альтернатив і можливостей для їх реалізації по формуванню і реструктуризації інвестиційного портфеля з позицій його об'єму, структури і рівня ризику в умовах дії інституціональних, адміністративних і ринкових обмежень, що відображає свободу вибору банком інвестиційних рішень з точки зору ресурсних, структурних, резервних, результативних, ризикових можливостей, які суттєво обмежуються зі сторони держави, самого банку й інвестиційного ринку.

Ріст впливу чинників при прийнятті рішень з однієї сторони розширює можливості, збільшує набір аль-

тернатив як у ході формування інвестиційного портфеля, так і при його реструктуризації. Разом з тим у наявності є ряд негативних моментів (табл. 1).

З таблиці 1 видно, що прийняття рішень в інвестиційному процесі банку повинно ґрунтуватися на виявленні і підтриманні оптимального співвідношення між рівнем ризику, доходності і ліквідності інвестиційного портфеля.

Виявлення і підтримка такого співвідношення здійснюється, завдяки:

- вибору стратегічних параметрів інвестиційного портфеля банку з врахуванням інституційних формальних і неформальних обмежень;
- вибору організаційної структури управління інвестиційною діяльністю банку в частині розподілу повноважень, функціональних обов'язків, формування системи внутрішнього контролю, процедури прийняття і затвердження інвестиційних рішень в банку, ступеню централізації інвестиційного процесу;
- вибору стратегії управління інвестиційним портфелем з позиції необхідності здійснення моніторингу його основних параметрів;
- оптимізації структури інвестиційного портфеля з урахуванням рівня ліквідності ринку, яка визначається ринковою структурою, рівнем трансакційних витрат і податків, його прозорістю і однорідністю учасників, а також платоспроможністю позичальників та/або ліквідністю цінних паперів.

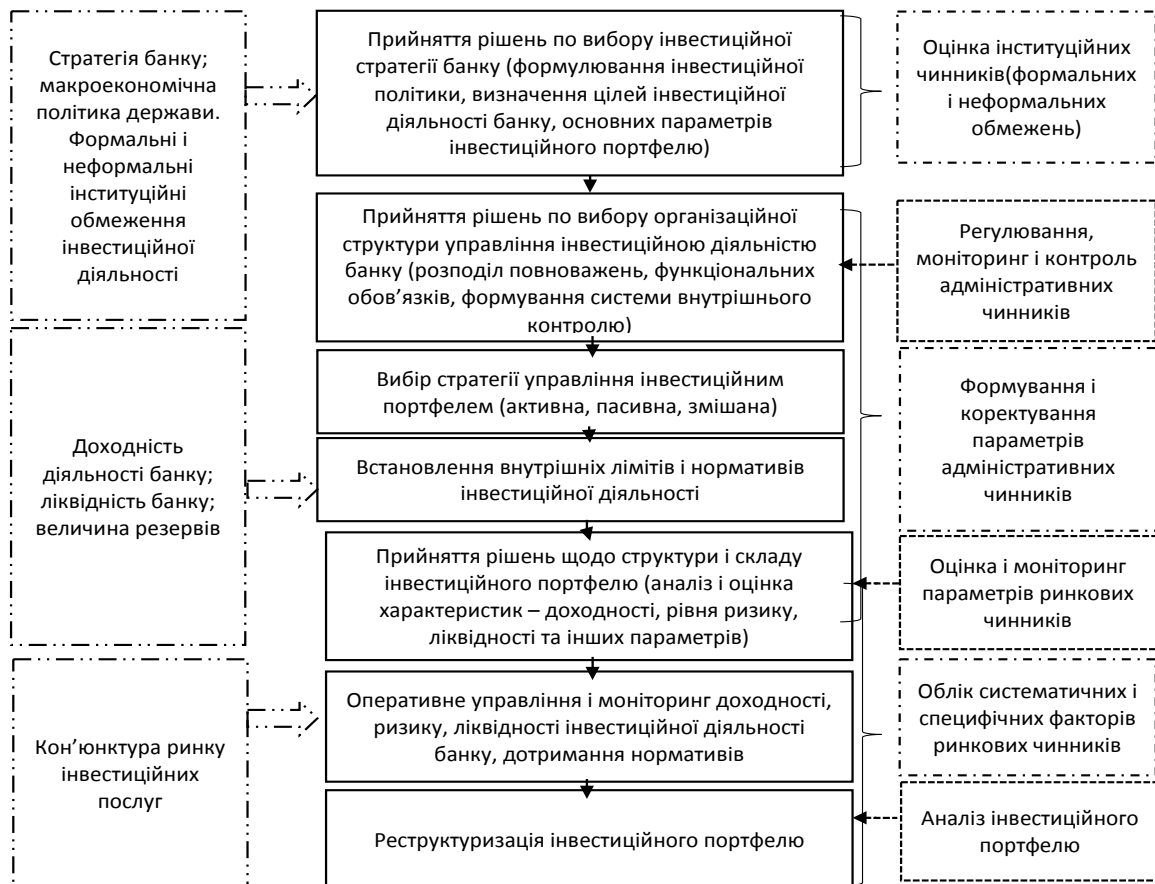

Рис. 1. Схема процесу прийняття рішення в інвестиційній діяльності банку

Джерело: власна розробка

Таблиця 1

Характеристики впливу чинників при прийнятті рішень в інвестиційному процесі банку

Адміністративні чинники	Інституційні чинники	Ринкові чинники
ЗРОСТАННЯ ВПЛИВУ ЧИННИКІВ		
НЕГАТИВНИЙ ЕФЕКТ		
Зростання операційного ризику	Збільшення: ринкового ризику портфеля, кредитного ризику, ризику порушення фінансової стійкості банку	Зниження доходності
ПОЗИТИВНИЙ ЕФЕКТ		
Зростання ступеню оперативності прийняття рішень; прибутковості інвестиційної діяльності; рівня доходності Зниження внутрішніх трансакційних витрат	Збільшення: оперативності і маневреності; доходності діяльності банку; об'ємів інвестиційних вкладень; можливості диверсифікації інвестиційного портфеля	Зниження ризику ліквідності; збитків банку; еластичності витрат; зовнішніх трансакційних витрат Збільшення ліквідності цінних паперів
ЗМЕНШЕННЯ ВПЛИВУ ЧИННИКІВ		
НЕГАТИВНИЙ ЕФЕКТ		
Зниження: прибутковості інвестиційної діяльності; рівня доходності; оперативності прийняття рішень Зростання внутрішніх трансакційних витрат	Зниження: оперативності і маневреності; доходності діяльності банку; об'ємів інвестиційних вкладень Зменшення можливості диверсифікації інвестиційного портфеля	Зростання: ризику ліквідності; збитків банку; еластичності витрат; зовнішніх трансакційних витрат Зниження ліквідності цінних паперів
ПОЗИТИВНИЙ ЕФЕКТ		
Зменшення операційного ризику	Зменшення: ринкового ризику портфеля; кредитного ризику; ризику порушення фінансової стійкості банку	Зростання доходності

Джерело: власна розробка

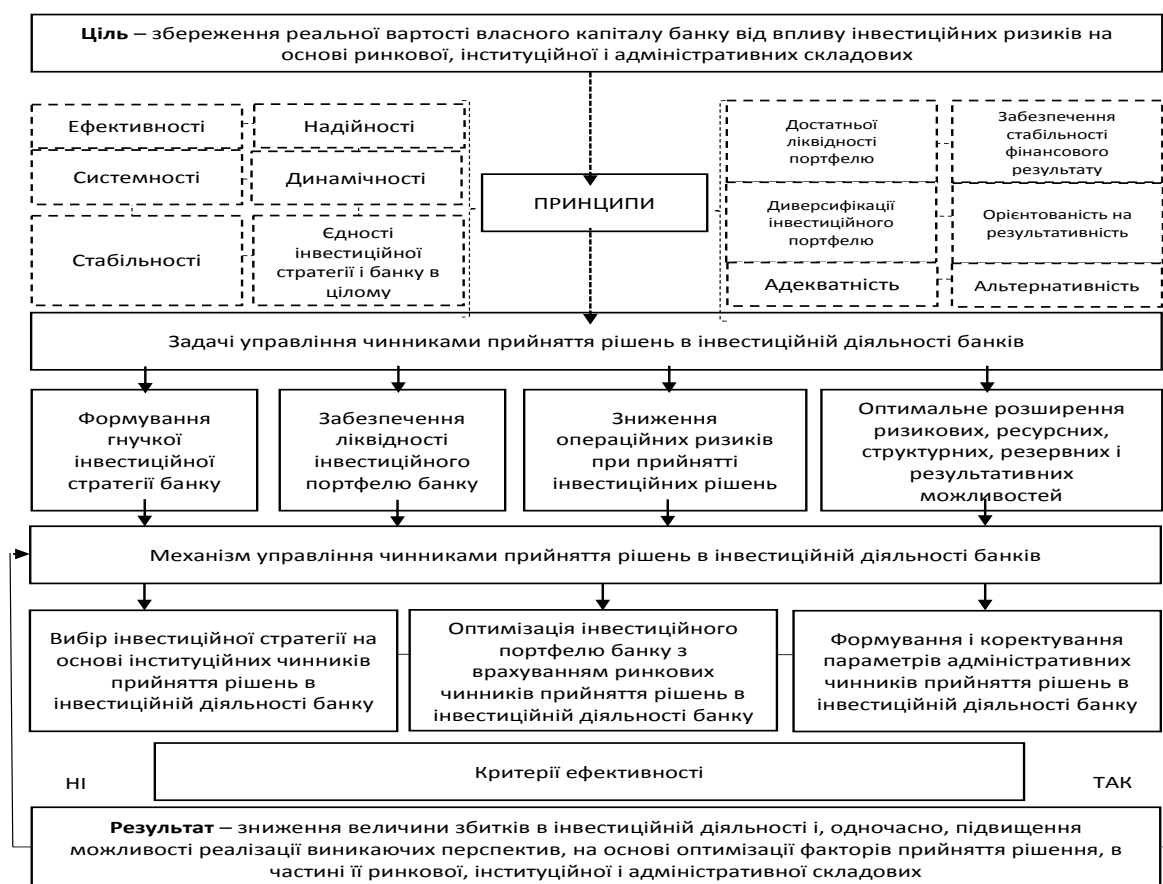

Рис. 2. Концепція управління прийняттям рішень в інвестиційній діяльності банків

Джерело: власна розробка

Таким чином, прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків має бути ефективно вбудовано в основні функції управління: планування, контроль, оцінка, аналіз, регулювання, прогнозування. Крім того, доцільним є розмежування функцій управління відносно кожного виду впливу чинників, а саме:

- по відношенню до ринкових чинників застосовуються такі функції управління, як прогнозування, аналіз, оцінка і контроль;

- інституційні – пов'язані з оцінкою і моніторингом;

- адміністративні – основані на регулюванні, моніторингу і контролі.

Відповідно до зазначеного, процес прийняття рішень в інвестиційній діяльності банку полягає в оптимальному розширенні альтернативних можливостей формування і реструктуризації інвестиційного портфелю на основі раціонального, ефективного і легітимного подолання інституційних, адміністративних і ринкових обмежень.

Отже, вважаємо, що ідентифікувати концептуальні засади прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків можливо за умови побудови концепції управління прийняттям рішень в інвестиційній діяльності банків (рис. 2).

Отже, процес ефективного управління прийняттям рішень в інвестиційній діяльності банків представляє собою систему ідей та положень, яка визначає принципи, цілі, задачі, методи і механізм управління прийняттям рішень, а також критерії оцінки ефективності їх використання банком.

Висновки з проведеного дослідження. Характеристика впливу чинників при прийнятті рішень в інвестиційному процесі банку вказує на те, що рішення повинні ґрунтуватися на виявленні і підтриманні оптимального співвідношення між рівнем ризику, доходності і ліквідності інвестиційного портфелю завдяки:

- вибору стратегічних параметрів інвестиційного портфелю банку з врахуванням інституційних формальних і неформальних обмежень;

- вибору організаційної структури управління інвестиційною діяльністю банку в частині розподілу повноважень, функціональних обов'язків, формування системи внутрішнього контролю, процедури

прийняття і затвердження інвестиційних рішень в банку, ступеня централізації інвестиційного процесу;

- вибору стратегії управління інвестиційним портфелем з позиції необхідності здійснення моніторингу його основних параметрів;

- оптимізації структури інвестиційного портфелю з урахуванням рівня ліквідності ринку, яка визначається ринковою структурою, рівнем трансакційних витрат і податків, його прозорістю і однорідністю учасників, а також платоспроможністю позичальників та/або ліквідністю цінних паперів.

Таким чином, система ідей та положень, яка визначає принципи, цілі, задачі, методи і механізм управління прийняттям рішень, а також критерії оцінки ефективності їх використання банком – це розроблена автором концепція ефективного управління прийняттям рішень в інвестиційній діяльності банків.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Вовчак О. Державне регулювання банківської інвестиційної діяльності в Україні [Текст]: дис... д-ра екон. наук: 08.02.03 / О. Вовчак; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. – Л., 2005. – 486 с.
2. Житар М.О. Інституційні обмеження гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків / М.О. Житар // Теоретико-методологічні основи дослідження процесів формування стратегії сталого розвитку соціально-економічної система в умовах інтеграції та глобалізації: моногр. / заг. ред. І.Ю. Швець. – Симферополь: ДІАІПІ. – 2013. – С. 125–132.
3. Колодізев О.М. Кредитно-інвестиційна діяльність банків України: сучасний стан і перспективи розвитку / О.М. Колодізев, Н.М. Власенко // Бізнес Інформ. – 2013. – № 11. – С. 342–347.
4. Кужелєв М.О. Фінансова гнучкість прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків [Текст] монографія / М.О. Кужелєв., М.О. Житар. – К.: «Центр учбової літератури». – 2016. – 176 с.
5. Луців Б.Л. Банківська діяльність у сфері інвестицій / Б.Л. Луців // Тернопіль: Економічна думка, Карт-бланш. – 2001. – 300 с.
6. Пересада А.А. Управление инвестиционным процессом: [Текст] / А. А. Пересада. – К.: Либра. – 2002. – 472 с.
7. Череп А.В. Банківські операції: навч. посібн. / А.В. Череп, О.Ф. Андросова. – К.: Вид-во «Кондор». – 2008. – 410 с.

О. М. Kolodiziev, N. M. Vlasenko // Biznes Inform. – 2013. – # 11. – С. 342–347.

4. Kuzheliev M. O. Finansova hnuchkist pryiniattia rishen v investytsiinii diialnosti bankiv [tekst] monohrafiia / M. O. Kuzheliev., M. O. Zhytar. – K. : «Tsentru uchbovvoi literatury», 2016. – 176 s.

5. Lutsiv B. L. Bankivska diialnist u sferi investytsii / B. L. Lutsiv // Ternopil : Ekonomichna dumka, Kart-blansh, 2001. – 300 s.

6. Peresada A. A. Upravlenye ynvestytsyonny ym protsessom : [Tekst] / A. A. Peresada. – K. : Lybra 2002. – 472 s.

7. Cherep A. V. Bankivski operatsii: navch. posibn. / A. V. Cherep, O. F. Androsova. – K.: Vyd – vo «Kondor», 2008. – 410 s.

REFERENCES:

1. Vovchak O. Derzhavne rehuliuвання bankivskoi investytsiinoi diialnosti v Ukraini [Tekst] : dys... d–ra ekon. nauk: 08.02.03 / O. Vovchak; Lvivskiy natsionalnyi un–t im. Ivana Franka. – L., 2005. – 486 s.

2. Zhytar M. O. Instytutsiini obmezhenia hnuchkosti pryiniattia rishen v investytsiinii diialnosti bankiv / M. O. Zhytar // Teoretyko-metodolohichni osnovy doslidzhennia protsesiv formuvannia stratehii staloho rozvytku sotsialno-ekonomichnoi sistema v umovakh intehratsii ta hlobalizatsii : monohr. / zah. red. I. Yu. Shvets. – Simferopol : DIAIPI, 2013. – S. 125–132.

3. Kolodiziev O. M. Kredytно-investytsiina diialnist bankiv Ukrainy: suchasnyi stan i perspektyvy rozvytku /